

BG

BG

BG



КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 15.10.2008
СОМ(2008) 661 окончателен

2008/0199 (COD)

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозитите по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

При нестабилни пазари едно от най-големите опасения на вложителите е свързано със сигурността на банковите депозити в случай на фалит на тяхната банка.

От 1994 г. с правилата на Общността се гарантира, че всички държави-членки имат действаща система за гарантиране на депозитите при банков фалит. При прегледа на тези съществуващи правила, публикуван от Комисията през 2006 г.¹ бяха очертани редица области, където могат да се направят подобрения. В този доклад обаче се прави заключение, че на настоящия етап много от подобренията могат да бъдат постигнати без да се променя законодателството.

При събитията през 2007 г. и 2008 г. и по-специално при настоящите сътресения на финансовите пазари тези недостатъци и последици от тях се откриха в още по-голяма степен по отношение на доверието на вложителите.

От съществено значение е и все по-ясно се осъзнава, че много вложители могат да останат извън системата и да не бъдат компенсирани при банков фалит, защото спестяванията им надвишават гарантирания размер на депозитите в тяхната държава. Минималният гарантиран размер на депозитите от 20 000 EUR не е коригиран от 1994 г. и в редица държави вече не съответства на разпределението на спестяванията. Съществуват данни, които предполагат, че деформирането на конкуренцията, създадено от различните национални мерки, има реално и деформиращо въздействие върху приемането на депозити.

Освен това настоящият срок за изплащане от три месеца не отговаря на нуждите и очакванията на вложителите.

Съветът на Европейския съюз постигна съгласие на 7 октомври 2008 г., че възстановяването на доверието и доброто функциониране на финансовия сектор имат приоритетно значение. Той пое ангажимент да предприеме всички необходими мерки за защита на депозитите на отделните спестители и приветства намерението на Комисията спешно да представи подходящо предложение за насърчаване на конвергенцията на схемите за гарантиране на депозити. За тази цел настоящата директива следва да бъде преразгледана в три ключови области:

- Увеличаване на минималния гарантиран размер на депозитите
- Намаляване на срока за изплащане до максимум 3 дни
- Прекратяване на самоучастието

¹ COM(2006) 729.

2. ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО И ПУБЛИЧНА КОНСУЛТАЦИЯ

Поради неотложността на въпроса не бе възможно да се направи нито оценка на въздействието, нито обществено допитване относно настоящото предложение.

Комисията обаче получи важна информация по време на прегледа на Директива 94/19/ЕО. В контекста на съобщението си от 2006 г., Комисията по-специално прикани своя Съвместен изследователски център да предостави доклади относно гарантирания размер на депозитите (2005 г.), възможната хармонизация на механизмите за финансиране (2006/7) и ефективността на схемите за гарантиране на депозитите (2008 г.). Тези усилия бяха подкрепени от Европейския форум на застрахователите на депозити (EFDI), по-специално по отношение на пречките пред бързото изплащане в полза на вложителите. Това е взето под внимание в настоящото предложение.

Докладите са достъпни на следната интернет страница:

http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/index_en.htm

3. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Предложението няма отражение върху бюджета на Общността.

4. ПРАВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Най-подходящият инструмент е директива, изменяща действащата директива. Предложението е въз основа на член 47, параграф 2 от Договора, който е правното основание за приемането на мерки на Общността, имащи за цел постигането на вътрешен пазар на финансови услуги.

В съответствие с принципите за субсидиарност и пропорционалност, които са формулирани в член 5 от ДЕО, целите на предложеното действие не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и могат следователно по-добре да бъдат постигнати от Общността. Неговите разпоредби не надхвърлят необходимото за постигането на набеязаните цели.

Единствено законодателството на Общността може да гарантира, че кредитните институции, извършващи дейност в повече от една държава-членка, се подчиняват на сходни изисквания по отношение на схемите за гарантиране на депозитите, чрез което се осигуряват еднакви конкурентни условия, избягват се прекомерни разходи за спазване на разпоредбите при трансграничните дейности и по такъв начин се насърчава продължаването на интеграцията в рамките на единния пазар. Провежданото на равнище ЕС действие осигурява и висока степен на финансова стабилност в Европейския съюз.

5. ПОДРОБНО ОБЯСНЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

5.1. Намаляване на срока за изплащане

Настоящият срок за изплащане от три месеца, който може дори да бъдат удължен до девет месеца, вреди на доверието на вложителите и не отговаря на техните нужди. Може да се очаква, че много вложители могат да имат значителни финансови затруднения дори в рамките на една седмица. Поради това срокът за изплащане трябва да се намали на три дни без възможност за удължаване.

Срокът обаче трябва да започва едва, когато компетентните органи са установили, че кредитната институция изглежда не е в състояние да изплаща депозити или когато съдебен орган е постановил, че исковете на вложителите са суспендирани. Вземането на решение от страна на компетентния орган може да отнеме до 21 дни след първоначалното установяване на невъзможността на кредитната институция да изплаща депозити. В интерес на бързото изплащане този период от 21 дни трябва да бъде намален на 3 дни.

Понастоящем единствено междубанковите депозити и депозитите, свързани с дейности по изпиране на пари, не са обхванати от изплащането по член 2.

В съответствие с член 7, параграф 2 във връзка с приложение 1 държавите-членки могат да вземат решения да въведат 14 допълнителни изключения от изплащането. Те включват, *inter alia*, депозити на финансовия и публичния сектор, близки роднини на одиторите на банката и депозити на дружества, които имат „такъв размер, че не позволяват да се изготвят съкратени баланси в съответствие с член 11 от Директива 78/660/ЕИО“. Изглежда очевидно, че повечето от изключенията създават значителни пречки пред всеки опит да се направи бързо изплащане. Поради това е наложително подобни изключения да не се прилагат повече. За целите на бързото изплащане схемата трябва да обхваща единствено депозитите на дребно. Държавите-членки обаче трябва да имат възможност да включат други вложители при условие, че това включване не би попречило на бързото изплащане.

5.2. Самоучастие

Настоящата директива позволява възможност за самоучастие до 10 %, т.е. определен процент от загубите се понася от вложителите. Това не се оказва полезно за спечелването на доверието на вложителите и може да е изострило проблемите. Аргументът за моралния риск (вложителите трябва да бъдат „наказани“, ако те влагат средствата си в банки, които предлагат високи лихвени проценти, но и поемат висок риск) не е състоятелен, тъй като вложителите на дребно не могат, в общия случай, да преценяват финансовото състояние на банката си. Следователно тази възможност следва да се преустанови.

5.3. Гарантиран размер на депозитите

Настоящият минимален гарантиран размер на депозитите е определен на 20 000 EUR, като държавите-членки имат възможност да определят по-висок

гарантиран размер. Това обаче не отразява настоящия среден размер на депозитите от приблизително 30 000 EUR на гражданин на ЕС. С цел да се запази доверието на вложителите, нивото на покритието следва да се повиши значително.

Съветът на Европейския съюз постигна съгласие на 7 октомври 2008 г., че всички държави-членки ще предоставят първоначално за период от една година гаранция за защита на депозитите за физически лица до размер поне 50 000 EUR, като отбеляза, че много държави-членки са взели решение да повишат своите минимални нива до поне 100 000 EUR. Поради това минималният гарантиран размер на депозитите трябва да се повиши първо до поне 50 000 EUR и след една година до поне 100 000 EUR. Според оценките при настоящия режим са обхванати около 65 % от депозитите, които отговарят на условията. Новите размери ще покриват по оценки 80 % (при гарантиран размер 50 000 EUR) и 90 % (при гарантиран размер 100 000 EUR) от депозитите.

Промените в нивото на покритие следва да подлежат на стандартната процедура по комитология. В извънредни ситуации обаче биха били необходими бързи и координирани в рамките на Общността действия за увеличаване на гарантирания размер на депозитите, за да бъде посрещната евентуалната загуба на доверие. Поради това извънредната мярка по процедурата по комитология е от голямо значение. Такива извънредни мерки трябва да бъдат ограничени до 18 месеца.

5.4. Трансгранично сътрудничество

Схемата за гарантиране на депозитите обхваща не само вложителите в държавата-членка, в която банката е получила разрешение за осъществяване на дейност (държавата по произход), а и вложителите в клон на банката в друга държава-членка (приемащата държава). Ако схемата за гарантиране на депозити в приемащата държава предлага по-висок гарантиран размер от този в държавата по произход, клонът може да се присъедини към местната схема, за да предложи същият гарантиран размер на депозитите както банките, които са получили разрешение в приемащата държава

Независимо от това дали банката се е присъединила към схемата в приемащата държава, от съществено значение е „схемата в приемащата държава и в държавата по произход“ да си сътрудничат, за да се гарантира бързо изплащане. Поради това с предложението изрично се въвежда общо задължение за сътрудничество между схемите.

Предложение за

ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за изменение на Директива 94/19/ЕО относно схемите за гарантиране на депозитите по отношение на гарантирания размер и срока за изплащане

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 47, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Комисията²,

като взеха предвид становището на Европейската централна банка³,

в съответствие с процедурата, предвидена в член 251 от Договора⁴,

като имат предвид, че:

- (1) Съветът на Европейския съюз постигна съгласие на 7 октомври 2008 г., че възстановяването на доверието и доброто функциониране на финансовия сектор имат приоритетно значение. Той пое ангажимент да предприеме всички необходими мерки за защита на депозитите на отделните спестители и приветства намерението на Комисията спешно да направи подходящо предложение за насърчаване на конвергенцията на схемите за гарантиране на депозитите.
- (2) Основен гарантиран размер на депозитите вече е осигурен с Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994 г. относно схемите за гарантиране на депозити⁵. Протичащите финансови сътресения обаче налагат подобряване на гарантирания размер.
- (3) Настоящият минимален гарантиран размер на депозитите в съответствие с Директива 94/19/ЕО е 20 000 EUR, като държавите-членки имат възможност да определят по-висок гарантиран размер. Това обаче се оказва неподходящо за голям брой депозити в Общността. С цел да се запази доверието на вложителите, нивото на гарантирания размер на депозитите следва да се повиши.

² ОВ С, , стр. .

³ ОВ С, , стр. .

⁴ ОВ С, , стр. .

⁵ ОВ L 135, 31.5. 1994 г., стр. 5.

- (4) Според Директива 94/19/ЕО държавите-членки могат да ограничат гарантирания размер на депозитите с определен процент. Оказа се, че тази възможност не е от полза за доверието на вложителите и трябва да бъде преустановена.
- (5) Предвиденият понастоящем период на изплащане от три месеца, който може да бъде удължен до 9 месеца, не е в съответствие с необходимостта да се поддържа доверието на вложителите и не отговаря на техните нужди. Поради това срокът за изплащане трябва да се намали до период от три дни, считано от датата, на която схемата за гарантиране на депозитите е получила съответната информация. Освен това, в случаите, когато на изплащането се дава начало с определяне на компетентните органи, предвиденият в момента период за вземане на решение от 21 дни трябва да бъде намален до 3 дни, за да не се възпрепятства бързото изплащане.
- (6) Възможността за дискреция по отношение на изключването на определени категории депозити, посочени в приложение I към Директива 94/19/ЕО, доведе до различни категории бенефициенти, които трябва да бъдат определени по време на процедурата на изплащане. Това се оказва трудно по отношение на изпълнението на споразуменията между схемите в приемащата държава и държавата по произход (допълване на гарантирания размер) и водещо до отлагане на изплащането и поради това тази възможност следва да бъде преустановена. Освен това повечето от предвидените в момента изключения се отнасят за публични образувания и финансови институции. От увеличената защита обаче би трябвало да се ползват вложителите, които в общия случай не разполагат с големи финансови познания и опит. Поради това защитата следва да се ограничи до вложителите на дребно, като се запази възможността за държавите-членки да увеличават тази защита за определени категории вложители.
- (7) Държавите-членки следва да гарантират, че схемите за гарантиране на депозитите разполагат с подходящо ниво на финансови ресурси, необходими за посрещане на нуждите на последните.
- (8) Мерките, необходими за прилагане на Директива 94/19/ЕО, следва да се приемат в съответствие с Решение 1999/468/ЕО на Съвета от 28 юни 1999 г.⁶ за установяване на условията и реда за упражняване на изпълнителните правомощия, предоставени на Комисията.
- (9) По-специално, на Комисията следва да бъдат предоставени правомощия да коригира гарантирания размер на депозитите. Тъй като тези мерки са от общ характер и са предназначени да изменят несъществени елементи на Директива 94/19/ЕО, те трябва да бъдат приети в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, предвидена в член 5а от Решение 1999/468/ЕО.
- (10) Когато, поради императивни основания за спешност, възникващи когато доверието на вложителите в сигурността на финансовите пазари е под въпрос, сроковете, които обикновено са приложими в рамките на процедурата по регулиране с контрол, не могат да бъдат спазени, за приемането на временно

⁶ ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

увеличение на гарантирания размер на депозитите Комисията трябва да може да приложи процедурата по спешност, предвидена в член 5а, параграф 6 от Решение 1999/468/ЕО.

- (11) В контекста на протичащите финансови сътресения и с цел да се запази доверието на вложителите, като в същото време се вземат предвид основаващите се на правните норми очаквания на всички заинтересовани лица, държавите-членки следва да транспонират разпоредбите за увеличаване на гарантирания размер на депозитите до 50 000 EUR чрез ретроспективни законодателни мерки, влизащи в сила от датата на приемане на предложението на Комисията.
- (12) Доколкото целите на настоящата директива, и по-специално хармонизирането на гарантираните размери на депозитите и сроковете за изплащане, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки, тъй като това налага хармонизиране на множество различни норми, действащи понастоящем в правните системи на държавите-членки, и следователно могат да се постигнат по-добре на общностно равнище, Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа на пропорционалност, изложен в горепосочения член, настоящата директива не излиза извън обхвата на необходимото за постигането на тези цели.
- (13) Следователно Директива 94/19/ЕИО следва да бъде съответно изменена,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Директива 94/19/ЕО се изменя, както следва:

- (1) В член 1, точка 3, i) втората алинея се заменя със следния текст:

„Компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и най-късно 3 дни след като установят за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми; или“

- (2) Член 4 се изменя както следва:

а) параграф 5 се заменя със следния текст: "5.

„5. В случаите, посочени в параграфи 1—4, държавите-членки осигуряват наличието на сътрудничество между схемите за гарантиране на депозитите.“

б) добавя се следният параграф:

„6. Комисията прави преглед на действието на настоящия член и, ако е подходящо, предлага изменение в него.“

(3) Член 7 се изменя както следва:

а) Параграфи 1, 2 и 3 се заменят със следния текст:

„1. Със схемите за гарантиране на депозити се осигурява гарантиране на съвкупните депозити на всеки вложител до размер, възлизащ на минимум 50 000 EUR в случай, че депозитите станат неналични.

До 31 декември 2009 г. най-късно покритието трябва да се увеличи до минимум 100 000 EUR.

2. Държавите-членки могат да предвидят определени видове депозити, изброени в приложение I, да бъдат изключени от гаранцията или да се ползват с по-ниско ниво на гаранция при условие, че плащанията за всички вложители се осъществяват при спазване на сроковете по член 10, параграф 1.

3. Настоящата директива обхваща вложители, които са физически лица, действащи за цели, различни от тяхната търговска дейност, бизнес или професия.

Схемите за гарантиране на депозитите могат да обхванат и други вложители при условие, че плащанията за всички вложители се осъществяват в рамките на срока, посочен в член 10, параграф 1.“

б) Параграф 4 се заличава.

в) Параграф 5 се заменя със следния текст:

„5. Сумата, посочена в параграф 1, се преразглежда всяка година от Комисията. Първият преглед ще се осъществи до 31 декември 2010 г.“

г) Добавят се следните параграфи:

„6. Комисията може да коригира сумата по параграф 1, като взема предвид по-специално тенденциите в развитието на банковия сектор и състоянието на икономическите и парични условия в Общността.

Тази мярка, предназначена да измени несъществени елементи от настоящата директива, се приема в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 7а, параграф 2.

7. Комисията може за период, който не превишава 18 месеца, да вземе решение за временно увеличение на сумата по параграф 1.

Тази мярка, предназначена да измени несъществени елементи от настоящата директива, се приема в съответствие с процедурата по регулиране с контрол, посочена в член 7а, параграф 3.“

(4) След член 7 се създава следният член 7а:

„Член 7а

1. Комисията се подпомага от Европейския банков комитет, създаден с Решение 2004/10/ЕО на Комисията*.
2. При позоваване на настоящия параграф се прилагат член 5а, параграфи 1—4 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО**, при спазване на разпоредбите на член 8 от него.
3. Когато се прави позоваване на настоящия параграф, се прилагат член 5а, параграф 1, параграф 2, параграф 4 и параграф 6 и член 7 от Решение 1999/468/ЕО, в съответствие с разпоредбите на член 8 от него.

*ОВ L 3, 7.1.2004 г., стр. 36.

**ОВ L 184, 17.7.1999 г., стр. 23.

(5) Член 10 се изменя както следва:

а) Параграф 1 се заменя със следния текст:

- „1. Държавите-членки гарантират предоставянето на схемите за гарантиране на депозитите на необходимите за проверка на исковете точни данни относно вложителите и депозитите, при определянето от страна на компетентните органи в съответствие с член 1, точка 3, i) или издаването на решение от съдебен орган, посочено в точка 3, ii) от посочения член.

Схемите за гарантиране на депозитите трябва да са в състояние надлежно да проверяват исковете на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на три дни, считано от датата, на която са им предоставени данните по първа алинея.“

б) Параграф 2 се заличава.

(6) Член 12 се заменя със следния текст:

„Член 12

- „1. Най-късно до 31 декември 2009 г. Комисията предоставя на Европейския парламент и на Съвета доклад относно хармонизирането на механизмите за финансиране и възможното въвеждане на схема на Общността за гарантиране на депозитите, заедно с евентуални други подходящи предложения.
2. Държавите-членки информират Комисията и Европейския банков комитет, ако възнамеряват да променят обхвата или гарантирания размер

на депозитите и относно всички трудности, които са срещнали при сътрудничеството с други държави-членки.“

(7) Приложение I се изменя, както следва:

- а) точки от 1 до 9 се заличават;
- б) точка 11 се заличава;
- в) точка 14 се заличава.

Член 2

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с настоящата директива не по-късно от 31 декември 2008 г. Те незабавно предоставят на Комисията текста на тези разпоредби и прилагат таблица на съответствието между разпоредбите и настоящата директива.

Държавите-членки прилагат член 7, параграф 1, алинея първа от 15 октомври 2008 г.

Те въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за да се съобразят с член 7, параграф 1, алинея втора от Директива 94/19/ЕО, изменена с настоящата директива, не по-късно от 31 декември 2009 г.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 4

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставен в Брюксел на г.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател